

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3245/2018. (VII. 11.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 416. § (4) bekezdés *d)* pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozó képviselőjének egy magánszemély ellen tett feljelentése alapján a Békéscsabai Rendőrkapitányság jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt rendelt el nyomozást, amelyet később – bűncselekmény hiányában – megszüntetett. Az indítványozó a nyomozó hatóság nyomozást megszüntető határozatával szemben panaszt nyújtott be, amelyet az Orosházi Járási Ügyészség elutasított, ezért az indítványozó – mint pótmagánvádló – jogi képviselője útján vádindítványt nyújtott be a Békéscsabai Járásbíróságra. A Békéscsabai Járásbíróság a vádlottat ítéletében felmentette, de ezt az ítéletet a másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárás során a Békéscsabai Járásbíróság ítéletében a vádlottat felmentette, amelyet a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság végzésében helybenhagyott. Az indítványozó a jogerős bírósági döntés ellen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti felülvizsgálati indítványt nyújtott be a vádlott terhére, amelyet a Kúria a Bfv.I.1373/2016/2. számú végzésében – mint nem jogosulttól származót – elutasított.
- [3] A Kúria végzése indokolásában utalt arra, hogy a Be. 417. § (1) bekezdés I. pontja értelmében a terhelt terhére kizárólag az ügyész jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására, a pótmagánvádlót (és magánvádlót) ilyen jogosultság nem illeti meg. Emellett megállapította azt is, hogy a Be. 416. § (4) bekezdés *d)* pontja szerint a Be. 416. § (1) bekezdés *a)* pontjában írt okból nincs is helye felülvizsgálatnak a terhelt terhére a pótmagánvádas eljárásokban.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kifejtette, hogy a Kúria Bfv.I.1373/2016/2. számú végzésében alkalmazott Be. 416. § (4) bekezdés *d)* pontja ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott diszkrimináció tilalmával „együtt olvasott”, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt „tiszteletes eljárás”-hoz való joggal, úgymint a bíróság előtti egyenlőség elvének az eljárásjogban megjelenő fegyverek egyenlőségének (»ügyfélegyenlőség«) elvével.
- [5] Az indítványozó mindenekelőtt felidézte az Alkotmánybíróságnak az 1/1994. (I. 7.) AB határozatától kezdve követett azon gyakorlatát, amely szerint a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslatihoz való alkotmányos alapjog rendelkezésével összefüggésbe nem hozható. Így tehát – mivel a felülvizsgálat az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés – a törvényhozónak szabadságában áll ennek tartalmát és korlátait meghatározni. Az indítványozó azonban kifejtette – idézve a fentebb említett AB határozatot, illetve a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatra utalva –, hogy amennyiben a törvényhozó mégis úgy dönt, hogy biztosítja e rendkívüli jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ennek korlátozása során figyelemmel kell lennie más alapjogokra is (például diszkrimináció tilalma) és a korlátozás alkotmányosságának vizsgálata ezen alapjogok tekintetében nem kizárt.

- [6] Az indítványozó – szintén utalva az alkotmánybíróági gyakorlatra – kifejtette továbbá, hogy a tisztességes eljárás tágabb fogalmának egyik összetevője, a fegyverek egyenlőségének elve, amely biztosítja, hogy a büntető-eljárás során a vádnak és védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy tény-, és jogkérdésben véleményyt formálhasson és állást foglalhasson. Mindez nem minden esetben jelenti a vád és védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott Be. rendelkezés kétségbe vonja a fegyverek egyenlőségének elvét, mivel – míg a védelem korlátozás nélkül fordulhat a legfőbb bírói fórumhoz, addig – a pótmagánvádló teljesen elesik a felülvizsgálat lehetőségétől. Az aszimmetrikusan biztosított jogorvoslathoz való jog azonban a tisztességes eljárás lényegéhez tartozó fegyverek egyenlőségének követelményét még látszólag sem juttatja érvényre és a csupán a védelem számára biztosított lehetőség hátrányosan különbözteti meg a másik felet, azaz a vádat a jogorvoslathoz való (egyenlő) hozzáférés szempontjából.
- [7] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a 416. § (4) bekezdés d) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [8] Az Alkotmánybíróság által figyelembe vett jogszabályi rendelkezések:

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. A Be. alkalmazott rendelkezései:

„416. § (1) Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha
a) a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor,
[...]

(4) Nincs helye felülvizsgálatnak

[...]

d) a terhelt terhére az (1) bekezdés a) pontjában írt okból (...) pótmagánvád alapján folytatott eljárásban.”

„417. § (1) Felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult

I. a terhelt terhére az ügyész,”

III.

- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését. Ugyanakkor a diszkrimináció tilalma vonatkozásában – szemben a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal – nem jelöli meg az Alaptörvényben biztosított jog lényegét és megfelelő indokolást sem tartalmaz, így nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd

például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.

- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében – az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben pótmagánvádlóként járt el. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti annak megválaszolását, hogy pótmagánvádas eljárásban a terhelt és védelem számára a pótmagánvádlónál szélesebb körben biztosított rendkívüli jogorvoslat (felülvizsgálat) lehetősége sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog rész-
elemét képező fegyverek egyenlőségének elvét.
- [17] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befo-
gadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fegyverek egyenlőségének elve sérelmére hivatkozik, amelynek okát abban látja, hogy a pótmagánvádas eljárásban a jogalkotó aszimmetrikus módon biztosította a felülvizsgálat lehetőségét: míg a terhelt javára korlátlanul igénybe vehető e rendkívüli jogorvoslati forma, addig a pótmagánvádló számára nem áll nyitva a lehetőség, hogy a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt nyújtson be.
- [20] 1.1. A fegyverek egyenlőségének elve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljáráshoz azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen” [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96.; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938.; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563.; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]}].
- [21] 1.2. A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a szemben álló felek (büntetőügyekben a vád és védelem) jelen legyenek az eljárási cselekményeknél, valamint a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96.; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938.; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]}].
- [22] 2. Az indítványozó pótmagánvádlóként vett részt az alapügyben, ezért az Alkotmánybíróság röviden összefoglalja a pótmagánváddal kapcsolatos gyakorlatát. A pótmagánvadás az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatában olyan, a vádkorrektívumok rendszerébe tartozó jogintézményként jelenik meg, amely az ügyész közvádlói

monopóliumának gyakorlása eredményeként bizonyos, a sértetteket hátrányosan érintő következmények kiküszöbölésére szolgálhat {14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 113.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522.; megerősítve: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság leszögezte ugyanakkor azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból nem vezethető le olyan, a sértettet megillető alapjog, amely alapján a büntető igény bíróság általi elbírálása kikövetelhető, vagy kikényszeríthető lenne. [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; megerősítve: 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, ABH 2013, 1201, 1202.] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a törvényhozónak nem volt alkotmányos – akár a tisztességes eljáráshoz való jogból, akár más alapjogból levezethető – kötelezettsége a pótmagánvád intézményének bevezetésére, így „[a] törvényhozó viszonylag tág mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy a pótmagánvádra milyen esetekben ad lehetőséget, és milyen esetekben zárja ki” {42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522., megerősítve: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}.

- [23] 3. Az indítványozó által kifogásolt Be. rendelkezéssel a pótmagánvádas eljárás során lehetővé tett felülvizsgálat szabályaiban jelentős változást előidéző, az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2003. évi CLXXXVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) egészítette ki a Be. szabályait 2014. január 1-jei hatállyal. Ezt megelőzően a Be. a terhelt terhére a pótmagánvádlót abban az esetben jogosította fel felülvizsgálati indítvány benyújtására, ha a terheltet felmentették, vagy az eljárást megszüntették [lásd a 2013. december 31. napjáig hatályos Be. 417. § (1) bekezdés *I/b*) pontját].
- [24] Az indítványozó által sérelmezett Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja kizárja a felülvizsgálatot a terhelt terhére pótmagánvádas eljárásban a 416. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglalt okból, azaz abban az esetben, ha a terhelt felmentésére, vagy az eljárás megszüntetésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Emellett azonban a Módtv. módosította a Be. 417. § (1) bekezdésének I. pontját is és a pótmagánvádlót teljesen kivette a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt benyújtó jogosultak köréből. Mindez tehát azt jelenti, hogy a pótmagánvádló 2014. január 1-jével egyáltalán nem jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására pótmagánvádas eljárásban (vesd össze: BH 2016. 80.), míg a terhelt és a védő az általános szabályok szerint jogosult élni a szóban forgó rendkívüli jogorvoslattal (lásd: Be. 416–418. §).
- [25] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság alkotmányos vizsgálatát – hivatalból – kiterjesztette az indítványozó által kifogásolt jogszabállyal szoros összefüggésben álló Be. 417. § (1) bekezdésének I. pontjára is.
- [26] 4. A pótmagánvádló indítványában azt kifogásolja, hogy míg a jogalkotó a pótmagánvádas eljárásban a terhelt számára az általános szabályok szerint teszi lehetővé felülvizsgálati indítvány benyújtását, addig a pótmagánvádló számára nem biztosítja e lehetőséget.
- [27] Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslati forma – az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő jogintézmény, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a felülvizsgálat lehetőségének kötelező biztosításában testet öltő jogalkotói kötelezettség, így a jogalkotót a tekintetben is széles mérlegelési jog illeti meg, hogy milyen esetben biztosít lehetőséget a felülvizsgálati eljárásra, illetve milyen módon határozza meg tartalmát, korlátait {1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29, 38.; 42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 571.; megerősítve: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően a felülvizsgálat intézménye hatályos jogunkban a jogerős döntés ellen – eleve korlátozott körben – igénybe vehető rendkívüli jogorvoslat. [787/D/1999. AB határozat, ABH 2001, 1090, 1094.]
- [28] Ugyanakkor amennyiben a jogalkotó a felülvizsgálat lehetőségének biztosítása mellett dönt, az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslat szabályainak az Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatára {23/1998. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1998, 182, 188.; 42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 572.; megerősítve: 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; hasonlóan: 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [98]}.
- [29] 5. Az Alkotmánybíróság az előzőekben ismertetett alkotmányos összefüggések alapján vizsgálta azt, hogy a Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja összhangban áll-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintett fegyverek egyenlőségének követelményével.

- [30] 5.1. Az említett alapelvből a jogalkotóra a pótmagánvádas eljárás lehetőségének megteremtése következményeként az a kötelezettség hárul, hogy a pótmagánvádas eljárás szabályait oly módon alakítsa, hogy a vádnak és védelemnek egyenlő esélye legyen a büntetőjogi felelősség megállapítás kapcsán relevanciával bíró tények a bíróság részére történő közlésére, azokkal kapcsolatban bizonyítási indítvány tételére, azok megismerésére, illetve az azokra vonatkozó álláspont kifejtésére, ezentúl a büntetőügyben felmerülő jogkérdésekkel kapcsolatos álláspontjuk, indítványuk kifejtésére. Ugyanakkor – büntetőeljárás sajátosságaira figyelemmel – a szóban forgó alapelv érvényesülésének intenzitása eltérő lehet a büntetőeljárás különböző szakaszaiban. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megszilárdult alkotmánybíróági értelmezéséből következik, hogy a fegyverek egyenlőségének elvét jelentő garanciarendszer érvényesülésének hangsúlyos terepe a büntetőeljárásnak a vádban foglalt cselekmény elbírálására szolgáló, azaz a jogerős döntéssel záruló bírósági szakasza. Azonban – ahogy az Alkotmánybíróóság fentebb utalt rá – a fegyverek egyenlőségének elve még ebben az eljárási szakaszban sem jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát (vesd össze: Indokolás [22]).
- [31] Még nagyobb a jogalkotó – a vád és védelem számára eltérő jogosítványok biztosításában testet öltő – szabadsága a büntetőeljárás egyéb szakaszaiban, így például a fegyverek egyenlőségének alkotmányos elve csak korlátozásokkal érvényesülhet a bírósági eljárást megelőző nyomozati szakban. Ugyanis a vádló felügyelete mellett zajló nyomozati szakban még nem a cselekmény bírósági értékelése, hanem annak felderítése a cél, ezért a védelem jogosítványai korlátozottabbak lehetnek {vesd össze: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [32] Szintén nagyobb, a szemben álló felek jogosítványait érintő eltérésre ad lehetőséget a jogalkotó számára a büntetőeljárásnak a vádban foglalt cselekmény jogerős elbírálását követő, rendkívüli jogorvoslati szakasza, bár itt éppen a védelem és a terhelt számára nyújtott többletjogosítványok lehetőségének a biztosítása indokolható alkotmányosan. Mindez logikusan következik abból, hogy a terhelt és a védő számára abban az esetben nyílnak meg a rendkívüli jogorvoslat lehetősége, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására, és/vagy valamilyen büntetőjogi szankció kiszabására, alkalmazására került sor vele szemben. A büntetőjogi felelősség megállapítása, szankció kiszabása vagy alkalmazása értelemszerűen hátrányosan érinti a terhelt (alap)jogait, és ez alkotmányos indoka lehet annak, hogy a jogalkotó bizonyos törvénysértések felmerülése esetén lehetőséget adjon a jogerős döntések további vitatására, tehát ez az esetkör olyan kivételes körülménynak minősül, amely okot ad az alkotmányos büntetőjogi garanciák érvényesülése céljából a jogerő tiszteletében megnyilvánuló jogbiztonsággal szemben is a jogorvoslati lehetőségre [lásd *mutatis mutandis*: 10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 75.].
- [33] A fentiekben kifejtett alkotmányos összefüggés alapján a jogerőt követően a terhelt javára igénybe vehető rendkívüli jogorvoslati lehetőségek általában szélesebbek. Így például a felülvizsgálat általános szabályai szerint a terhelt javára benyújtandó indítvány – főszabályként – nincs határidőhöz kötve, míg a terhelt terhére csupán a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül nyújtható be felülvizsgálati indítvány [lásd: Be. 418. § (1) és (2) bekezdései]. Ezenkívül a jogorvoslat a törvényesség érdekében elnevezésű rendkívüli jogorvoslat esetén, amennyiben azt a terhelt terhére nyújtják be, annak alapossága esetén is csupán (szankció kiszabása, alkalmazása vagy annak súlyosítása nélkül) a törvénysértés megállapítására kerülhet sor, míg ha a terhelt javára nyújtják be, és törvénysértés megállapítására kerül sor, lehetőség van – a korábbi döntéstől eltérően – felmentésre, az eljárás megszüntetésére, vagy a szankció enyhítésére is (lásd: Be. 437. §).
- [34] 5.2. A jogalkotó a pótmagánvádas eljárás biztosításával megteremtette a lehetőséget annak, hogy meghatározott esetkörben és feltételek esetén a sértett kezdeményezze a büntetőigény bíróság általi elbírálását akkor, amikor az állam lemondott a büntetőjogi igény közzvádló általi érvényesítéséről. Az Alkotmánybíróóság megállapította, hogy a pótmagánvádas eljárás szabályai összevethető súlyú jogosítványt biztosítanak a pótmagánvádló és a terhelt, illetve a védelem számára az eljáráson való jelenlét, a releváns adatok megismerése, indítványtétel, és jogkérdésekben történő állásfoglalás tekintetében, sőt mindkét oldal számára fellebbezést is biztosítanak az elsőfokú bírósági döntéssel szemben [vesd össze: Be. 324. § (1) bekezdés].
- [35] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróóság megállapítja, hogy nem sérül a fegyverek egyenlőségének az elve azáltal, hogy a pótmagánvádas eljárásban – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján egyébként sem kötelezően biztosítandó – rendkívüli jogorvoslati forma, azaz a felülvizsgálat indítványozása tekintetében a terheltet, illetve védőt a fentebb ismertetett többletjogosítványok illetik meg a pótmagánvádlóval szemben. Ugyanis amíg a terhelt esetében – ahogy az fentebb kifejtésre került – nyomós alkotmányos indok áll fenn a jogerős döntés további vitatására, addig a pótmagánvádló esetén nem tekinthető ilyennek a terhelt jogerős bírósági felmentését vagy az eljárás megszüntetését követően olyan büntető jogi igény további érvényesítése,

amelyről a közzétett korábban lemondott és a sértett fellépése folytán indult pótmagánvádas eljárásban – első- és másodfokon – eljáró bíróságok sem ítélték megalapozottnak. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó Be. 416. § (4) bekezdés d) pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó alkotmányjogi panaszát elutasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [36] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak vissza kellett volna utasítania az indítványt, amit a jogi személy indítványozó nyújtott be, sérelmezvén azt, hogy pótmagánvádlóként a terhelt terhére felülvizsgálati eljárást nem jogosult kezdeményezni (miután pótmagánvád-indítványát a büntetőbíróság első-, illetve másodfokon már alaptalannak minősítette).
- [37] Határozatában az Alkotmánybíróság érdemben elbírálta az indítványt anélkül, hogy alaposabban vizsgálta volna, egyáltalán jogosult lehet-e a pótmagánvádlóként fellépő jogi személy az általa megjelölt alapjog sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt előterjeszteni. A pótmagánvádlóként fellépő jogi személy a panaszát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapozta, mely szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az elene emelt bármely vádat [...] bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson” bírálja el. E jogot tehát az Alaptörvény – észszerűen – a védelem jogaként határozza meg a büntetőeljárásban, nem pedig a büntetőigényt érvényesítő (pót)magánvádló jogaként. Számára az Alaptörvény voltaképpen a törvény előtti egyenlőség elvéből eredően azt biztosítja, hogy a bíróság nem ítélt meg a vád indítványát önkényesen (indokolatlan joghátrányt okozva a vád képviselőjének). Meggyőződésem ezért, hogy a (pót)magánvádas eljárásokban az önkényes eljárás tilalma (az ún. *Willkürverbot*) lehet a (pót)magánvádló részéről az alkotmányjogi panasz előterjesztésének, s ezáltal az alkotmánybírói vizsgálatnak az alapja [lásd: 3147/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [42]].
- [38] Az előbbieken kifejtetteket figyelembe véve vizsgálandó lett volna a jelen ügyben mindenekelőtt az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése alapján az, hogy a pótmagánvádlóként fellépő jogi személy számára biztosított-e az általa felhívott alapjog (a tisztességes eljáráshoz való jog, illetve a kifejezetten a védelem számára kialakított „fegyverek egyenlőségének elve”). Nem eleve kizárva az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének olyan értelmezését, hogy ez az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére figyelemmel a (pót)magánvádló számára is garanciát jelent, mégpedig az önkényes eljárás tilalmán keresztül, akkor ennek sérelmére a (pót)magánvádló maga is, akár jogi személyként is alapíthat panaszt. Következő lépésként azonban még vizsgálni kellett volna, hogy az adott jog (a fenti értelemben) egyáltalán összefüggésbe hozható-e az indítványozó állítólagos jogsérelmével, vagyis azzal, hogy a terhelt terhére pótmagánvád alapján nincs helye felülvizsgálatnak. Vizsgálandó lett volna tehát, hogy sérelmezheti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján valaki – (pót)magánvádló – azt, hogy a terhelt terhére rendkívüli jogorvoslatot nem terjeszthet elő.
- [39] A határozat végén az Alkotmánybíróság maga is elismeri, hogy nem létezik alkotmányos indok (nincs alkotmányos jog) arra, hogy a jogalkotó tegye lehetővé „a terhelt jogerős bírósági felmentését vagy az eljárás megszüntetését követően olyan büntető jogi igény további érvényesítés[ét], amelyről a közzétett korábban lemondott és a sértett fellépése folytán indult pótmagánvádas eljárásban – első- és másodfokon – eljáró bíróságok sem ítélték megalapozottnak” (Indokolás [35]). A jogalkotó tehát a legalitás védelmében (és nem alapjogi alapon) lehetőséget adhat (a közzétételnek) a terhelt terhére benyújtható rendkívüli jogorvoslatra. De alapvető joggal (a tisztességes eljáráshoz való joggal) összefüggésbe hozni azt, hogy legyen a terhelt terhére benyújtható rendkívüli jogorvoslat, eleve kizárt. Meggyőződésem szerint így nem állt fenn az alkotmányjogi panasz előterjesztésének az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti előfeltétele: az indítványozó „Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be”. Éppen ezért nem tudok egyetérteni a határozatnak azzal a megállapításával, hogy a pótmagán-

vádlóként fellépő jogi személy indítványa alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvetve a tisztességes eljáráshoz való jog mint alapjog összefüggésében érdemi vizsgálatot tett szükségessé arról: sérti-e a (pót)magánvádló alapjogát, ha a jogalkotó a terhelt terhére előterjeszthető rendkívüli jogorvoslatot nem biztosít számára. Ilyen alkotmányjogi összefüggés (alapjogi jogsérelem lehetőségének) hiányában az indítvány visszautasítását tartottam volna szükségesnek.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1801/2016.

• • •